

MARIO
VARGAS LLOSA

RĂTĂCIRILE
FETEI NESĂBUITE

Traducere din spaniolă de
GABRIELA IONESCU

HUMANITAS
fiction

Lui X, în amintirea vremurilor eroice

I

Micuțele chiliene

A fost o vară fantastică aceea. Pérez Prado¹ a venit cu orchestra lui compusă din doisprezece muzicieni de talent, ca să învioroze dansurile la carnavalurile de la Club Terrazas din Miraflores și de la Lawn Tennis din Lima, s-a organizat un campionat național de mambo în Plaza de Acho – un imens succes, în ciuda amenințării cu excomunicarea pe care cardinalul Juan Gualberto Guevara, arhiepiscopul Limei, le-a aruncat-o tuturor perechilor participante –, iar cartierul meu, Barrio Alegre, cu străzile miraflorene ale lui Diego Ferré, Juan Fanning și Colón, a disputat câteva miuțe și niște curse de ciclism, atletism și înot cu cei din cartierul de pe strada San Martín, întreceri pe care, desigur, le-am câștigat.

În acea vară a anului 1950 s-au întâmplat lucruri extraordinare. Cojinoba Lañas a curtat pentru prima dată o fată – pe roșcata Seminauel –, iar aceasta, spre surprinderea tuturor celor din Miraflores, a consimțit. Din clipa aceea, Cojinoba a uitat că-i șchiop și umbla țațoș pe străzi, umflându-și mușchii de parcă era Charles Atlas². Tico Tiravante a rupt-o cu Ilse și s-a cuplat cu Laurita, lui Víctor Ojeda i-a căzut cu tronc Ilse și a terminat-o cu Inge, Juan Barreto s-a îndrăgostit de Inge și a pus cruce relației

1. Dámaso Pérez Prado (1916–1989), muzician cubanez, supranumit „regele Mambo”. (N. tr.)

2. Născut Angelo Siciliano (1892–1972), e considerat principalul inventator al culturismului. (N. tr.)

cu Ilse. S-a petrecut o asemenea reorganizare sentimentală în cartier, de te durea capul, îndrăgostelile se dezlegau și se legau la loc, iar când se pleca de la petrecerile de sâmbătă seara perechile nu mai erau uneori aceleași ca la venire. „Ce mai desfrâu!“ se scandaliza mătușă-mea Alberta, cu care locuiam de la moartea părinților mei.

Valurile de la băile din Miraflores se spărgeau de două ori, prima dată cam la două sute de metri depărtare de plajă, și până acolo ne aventuram noi, vitejii, să le luăm în piept, și ne lăsam purtați de ele vreo sută de metri, acolo unde valurile mureau doar pentru a renaște, în smucituri biruitoare, spărgându-se din nou, într-un al doilea clocot, care ne arunca pe noi, vânătorii de valuri, până pe pietricelele de pe plajă.

În acea vară extraordinară, la chefurile din Miraflores nimeni nu mai dansa valsuri, *corridos*¹, bluesuri, bolerouri și *huarachas*², căci mamboul ieșise triumfător. Mambo, un cutremur care a făcut să se miște, să sară, să țopăie, să-și etaleze figurile toate perechile de copii, adolescenți și adulți de la petrecerile din cartier. Și cu siguranță că se-ntâmpla la fel și în afara cartierului Miraflores, la capătul celălalt al lumii și al vieții, în Lince, Breña, Chorrillos, sau în cartierele și mai exotice din La Victoria, în centrul Limei, în Rímac și în Porvenir, în care noi, miraflorenii, nu călcaserăm și nici nu ne gândeam că aveam să călcăm vreodată.

Și așa cum trecuserăm de la mici valsuri la *huarachas*, de la sambe și polci la mambo, tot astfel am trecut de la patine și plăci la bicicletă, iar unii, de exemplu Tato Monje și Tony Espejo, au trecut la motocicletă, ba chiar – unul sau doi – la automobil, precum voinicul cartierului, Luchín, care-i șterpelea uneori lui taică-său Chevroletul decapotabil și ne ducea să dăm o tură pe faleze, de la Terrazas până la defileul Armendáriz, cu suta la oră.

1. Cântec popular mexican. (N. tr.)

2. *Huaracha* sau *guaracha*, gen muzical și dans originare din Cuba. (N. tr.)

Însă evenimentul remarcabil din vara aceea a fost momentul în care au sosit la Miraflores, din Chile, îndepărtata lor țară, două surori ale căror prezență ostentativă și fel inconfundabil de a vorbi, repezit, mâncând ultimele silabe ale cuvintelor și încheindu-și frazele cu o exclamație aspirată care suna ca un „păi”, ne-au scos din minți pe noi toți, miraflorenii care trecuserăm de la pantalonii scurți la cei lungi. Iar pe mine, mai tare decât pe toți ceilalți.

Mezina părea că e sora mai mare și invers. Pe cea mare o chema Lily și era mai mărunțică decât Lucy, fiind cu un an mai în vârstă ca ea. Lily să fi avut paisprezece sau cel mult cincisprezece ani, iar Lucy, treisprezece sau paisprezece. Adjectivul „ostentativ” părea inventat pentru ele, însă, deși era și ea provocatoare, Lucy n-o întrecea pe sora ei, și asta nu doar fiindcă părul ei era mai puțin blond și mai scurt și fiindcă se îmbrăca ceva mai sobru decât Lily, ci și pentru că era mai tăcută și, când venea vorba de dans, deși cunoștea și ea pașii și își mlădia șoldurile cu o îndrăzneală la care nici o miraflorenă nu visa, părea o fată rezervată, inhibată și chiar anostă în comparație cu zvârluga, cu vârtejul, cu văpaia aia care era Lily când, odată ce discurile erau gata pregătite în pick-up, se revărsa mamboul și ne-apucam să dănțuim.

Lily dansa într-un ritm înnebunitor și cu multă grație, zâmbind și fredonând versurile cântecului, ridicând brațele, dezvelindu-și genunchii și mlădiindu-și șoldurile și umerii în așa fel încât tot trupșorul ei – pe care fustele și bluzele purtate de ea îl modelau cu atâta maliție, evidențiindu-i rotunjimile – părea să se înfioare, să vibreze și să ia parte la dans din creștet până-n tălpi. Vai de cine dansa mambo cu ea, căci cum să ții ritmul fără să fii atras în vârtejul îndrăcit al acelor picioare fără astâmpăr? Imposibil! Rămâneai de căruță de la bun început, conștient că ochii tuturor perechilor erau ațintiți pe Lily și pe isprăvile ei la mambo. „Ce fătucă!”, se indigna mătușa mea Alberta,

„dansează ca o Tongolele¹ într-un film mexican“. „Mă rog, să nu uităm că-i din Chile“, mai spunea ea ca pentru sine, „iar virtutea nu-i chiar punctul forte al femeilor din țara aia“.

M-am îndrăgostit nebunește de Lily, în cel mai romantic mod cu putință – pe-atunci se mai zicea și a-ți cădea cu tronc –, și în acea vară de neuitat i-am făcut de trei ori declarații de amor. Prima oară, în balconul de la Ricardo Palma, cinematograful acela din Parcul Central din Miraflores, duminică la matineu, și m-a tratat cu refuz, era prea tânără ca să aibă un iubit. A doua oară, pe patinoarul inaugurat chiar în vara aceea lângă Parcul Salazar, și iarăși m-a respins, avea nevoie de timp să se mai gândească, fiindcă, deși eu îi plăceam puținel, părinții îi ceruseră să n-aibă nici un iubit până nu termina clasa a opta, iar ea era abia într-a șaptea. Și ultima oară, cu câteva zile înainte de marele tărăboi, la Cream Rica de pe bulevardul Larco, pe când beam un milk-shake de vanilie, și, desigur, iarăși m-a respins, de ce ar mai trebui să m-accepte, când, chiar și așa cum eram, părea deja că suntem iubiți? Nu ne puneau de fiecare dată împreună când jucam „adevăr sau provocare“ la Marta? Nu ne așezam unul lângă altul pe plaja din Miraflores? Nu dansa ea cu mine mai mult decât cu oricare altul la chefuri? De ce, atunci, să-și dea acceptul în mod oficial, dacă întregul Miraflores ne credea deja iubiți? Cu nutrița ei de manechin, ochi căprui și poznași și o guriță cu buze cărnoase, Lily era cochetăria feminină în persoană.

„Îmi place totul la tine“, îi spuneam eu. „Însă cel mai mult îmi place cum vorbești.“ Era pusă pe glume și originală, cu intonația și tonul ei melodios, atât de diferite de ale peruanelor, dar și datorită anumitor expresii și cuvinte care pe noi, cei din cartier, ne lăsau mască, încercând să ghicim ce voiau să spună și dacă nu cumva în spatele lor

1. Yolanda Yvonne Montes Farrington (n. 1932), cunoscută sub numele de scenă Tongolele, fostă dansatoare și actriță americană celebră pentru rolurile din filme mexicane. (N. tr.)

se ascundea vreo bășcălie. Lily nu făcea altceva decât să zică lucruri cu dublu înțeles, tot spunându-ne ghicitori sau bancuri atât de deocheate, încât fetele din cartier roșeau până-n vârful urechilor. „Micuțele chiliene sunt *terribles*”, declara sentențios mătușa mea Alberta, scoțându-și și punându-și la loc ochelarii cu aerul ei de profesoară de liceu, neliniștită că străinele acelea două aveau să distrugă morala miraflorenă.

La începutul anilor cincizeci, în Miraflores încă nu existau blocuri, era un cartier de căsuțe cu un singur etaj sau cel mult două, cu grădini cu nelipsitele mușcate, copaci-flacără, dafini, buganvilea, gazon și terase pe care se cățăra caprifoiul sau iedera, cu balansoare în care locatarii așteptau căderea nopții, stând la palavre și inspirând mireasma iasomiei. În unele parcuri se găseau copaci de capoc, plini de spini, cu flori roșii și roz, iar pe aleile drepte și curate creșteau copaci-templu, arbori de jacaranda cu flori albastre, muri, iar pata de culoare o aduceau nu doar florile din grădini, ci și cărucioarele galbene ale vânzătorilor ambulanți de înghețată D'Onofrio, toți la „uniformă”, cu salopete albe și șepcuțe negre, care băteau străzile în lung și-n lat zi și noapte, anunțându-și prezența cu ajutorul unui claxon, al cărui vaiet lent mie mi se părea că aduce cu sunetul unui corn barbar, un ecou din preistorie. Încă se mai auzea ciripit de păsări în acel Miraflores unde familiile tăiau pini când fetele ajungeau la vârsta măritişului, fiindcă, dacă nu procedau astfel, sărăcuțele de ele rămâneau nemăritate, ca mătușă-mea Alberta.

Lily nu-mi spunea niciodată da, însă e drept că, în afară de formalitatea asta, păream un cuplu. Ne țineam de mână la matinee, la cinematografele Ricardo Palma, Leuro, Montecarlo și Colina, și, deși nu se putea spune că în întinericul din sală ne giugiuleam ca alte perechi mai vechi – a te giugiuli era o formulă în care intrau multe, de la pupici nevinovați până la săruturi cu limba și atingeri deloc cumiști care trebuiau mărturisite preotului în prima vineri a fiecărei luni, drept păcate capitale –, Lily mă lăsa s-o sărut, pe

obraji, pe lobul urechilor, în colțul gurii, și uneori, pentru o clipă, își lipea buzele de ale mele, dar le îndepărta apoi imediat cu o grimasă melodramatică: „Nu, nu, asta chiar că nu, puștiule“. „Ești în limbă, tipule, ești trist, amice, te topești de-atâta amor, tipule“, mă luau în răs prietenii mei din cartier. Niciodată nu mă strigau pe nume – Ricardo Somocurcio –, doar cu poreclă. Nu exagerau deloc: eram nebun după Lily.

Pentru ea m-am luat la bătaie în vara aceea cu Luquen, unul dintre cei mai buni prieteni ai mei. Într-una din acele întâlniri pe care ni le dădeam noi, fetele și băieții din cartier, la intersecția străzilor Colón și Diego Ferré, în grădina familiei Chacaltana, Luquen, făcând pe glumețul, a zis într-o doară că micuțele chiliene erau niște țoape, fiindcă nu erau blonde adevărate, ci oxigenate, și că, de la o vreme, în Miraflores li se spunea Goangele atunci când nu eram eu de față. I-am tras un pumn în figură, pe care însă l-a evitat, așa că ne-am dus să ne încheiem socotelile, tot cu pumnii, la capătul falezei Reserva, lângă țarm. După aceea nu ne-am vorbit o săptămână, până când fetele și băieții din cartier ne-au pus să ne împăcăm, la următorul chef.

Lui Lily îi plăcea să meargă în fiecare seară în colțul acela din Parcul Salazar plin de palmieri, lăcrămioare și clopoței, de pe al cărui zid din cărămizi roșii admiram tot golful Limei, așa cum căpitanul unui vapor contemplă marea de la postul lui de comandă. Dacă cerul era senin – și așa putea să jur că în acea vară cerul a fost mereu senin, iar soarele a strălucit în fiecare zi peste Miraflores –, se zărea acolo, în depărtare, în largul oceanului, discul roșu, înflăcărat, luându-și bun-rămas cu raze și scânteieri de foc în vreme ce se îneca în apele Pacificului. Mutrița lui Lily se concentra cu aceeași ferveoare ca atunci când primea sfânta împărtășanie la slujba de la amiază în parohia din Parcul Central, cu ochii țintă la globul acela de foc, așteptând clipa-n care marea avea să înghită ultima rază, ca apoi să-și pună dorința pe care astrul, sau Dumnezeu, urma să i-o împlinească. Și eu îmi puneam o dorință, însă credeam

doar pe jumătate că o să se și transforme în realitate. Mereu aceeași, negreșit: să mă accepte într-un final, să devin iubiți, să ne giugiulim, să ne iubim, să fim logodnici, să ne căsătorim și să ne stabilim în cele din urmă la Paris, bogați și fericiți.

De când mă știu am visat să trăiesc la Paris. A fost pesemne vina tatei, a cărților de Paul Féval, Jules Verne, Alexandre Dumas și a atâtor altora pe care m-a pus să le citesc înainte să-și piardă viața în accidentul care m-a lăsat orfan. Romanele acelea m-au făcut să am în cap numai aventuri și m-au convins că în Franța viața era mai plăcută, mai veselă, mai frumoasă și mai ceva decât oriunde altundeva. De aceea, pe lângă orele de engleză de la Institutul Peruano-American, am convins-o pe mătușa Alberta să mă înscrie la Alliance Française de pe bulevardul Wilson, unde mergeam de trei ori pe săptămână ca să învăț limba franțuzilor. Deși îmi plăcea să mă distrez cu amicii mei din cartier, eram totuși destul de toțilar, luam note bune și îmi plăceau limbile străine.

Când aveam ceva gologani, o invitam pe Lily la un ceai – încă nu era la modă să spui „a lua *lunch*-ul” – la Prăvălioara Albă, cu fațada ei ca neaua, umbrită de coroanele ficușilor maiestuoși, cu măsuțe și umbreluțe pe trotuar și o mie și una de prăjituri – biscuiți, rulouri umplute cu cremă, ruladă! –, chiar la intersecția bulevardului Larco cu bulevardul Arequipa și cu strada Ricardo Palma.

Să merg la Prăvălioara Albă cu Lily ca să mâncăm o înghețată și o felie de tort era o fericire umbrită aproape întotdeauna, vai, de prezența surorii ei, Lucy, pe care trebuia s-o suport ori de câte ori ieșeam împreună. Ea cânta la vioară fără nici cea mai mică apăsare, stricându-mi planurile și împiedicându-mă să stau de vorbă singur cu Lily și să-i spun toate cuvintele frumoase pe care visam să i le șoptesc la ureche. Însă, chiar și atunci când din cauza prezenței lui Lucy eram nevoiți să evităm anumite subiecte în conversațiile noastre, tot era neprețuit pentru mine să fiu cu ea, să-i văd cosițele dansând ori de câte ori dădea din cap, ștrengăria

Cuprins

I. Micuțele chiliene	7
II. Luptătorul de gherilă	23
III. Pictor de cai în <i>swinging London</i>	85
IV. Tălmaciul de la Château Meguru	135
V. Copilul fără voce	184
VI. Arquímedes, constructor de diguri	262
VII. Marcella în Lavapiés	302